

| Zpráva, jak Sněm konstanský
o svátosti večeře Kristovy nařídil

Pane milý! O Božie krvi *přijímání* v obecném lidu křesťanském v nalezení a položení konstanském napřed popsánem mezi mnohými kusy tento jest prvý: „V některých krajích někteří všetečně jistí směji, že lid křesťanský svátost Božieho těla a Božie krvi má přijímati pod obojí způsobů chleba i vína.“

- K tomu najprv odpoviedám, že podle ustavenie Čtenie svatého a samého Pána Jezu Krista za stara dávna v cirkvi svaté lid Boží křesťanský obecní přijímal jest Božie tělo a jedl pod chlebnú spůsobú a pil jest Boží krev duchovně a posvátě pod spůsobú vinnú; a jakož jest drženo, tak jest mělo býti a ještě má býti v *Božém* lidu křesťanském, jakož o tom die svatý Pavel v *Prvnie* epistole Korinthóm v jedenadctém rozdielu: „Zkus sebe sám člověk a tak z toho chleba jez a z toho kalichu pí“ totižto posvátého. A potom že to *nemělo* přestati v lidu Božiem křesťanském, die dále: „Kolikrát kolivěk budete jísti chlebě ten a kalich budete píti, smrt Pána budete zvěštovat, ažť i přide,“ totiž v súdny den. Ale že se tu v *tom* kusu přidává, že v některých krajích někteří to všetečně vedú a na které by se to mienilo nežli na mě i na ty na jiné, ješto vedú to? Ale poznavšě tu Boží pravdu, pro bázěm Boží nebudem-li jte mlčeti a úmyslem dobrym upřimnym k Božie chvále a k lidskému spasení budem-li ji věrně | věsti, ač bohdá nebude D 161h to všetečně, jako protivníci té pravdy pravie, neb to jest dobrá smětost, ale ne všetečná, když kto směle a pevně drží pravdu ve Čtení položení a směle ji vyznává a nezapí jte pro nižádné nebezpečensvie tohoto světa; jistě dobrá to smětost, kterážto věrní zpolehají radějiše v tom kusu na starú cirkve svatú, ješto jest podle Čtenie tak držěla, tak vedla, nežli by nebezpečně zpolehali na nynějšíe žákovstvo, ješto na tom se

2 večeře Kristovy] Weeere K. 3 Pane] Pane červená inícia P přes tři řádky; přijímaní] przymani 5 kusy] kufly; V některých] přechází červené znaménko ¶ 8 K tomu] přechází červené znaménko ¶ 12 a jakož] jakož liera a vepsána interlineárně těsně před literu j se znaménkem vsavky 13 v Prvnie] wprwie 15 že] před že začíná řádek škrtnutou literou g; škrtnutá naznačen i na okrají šikmou čárkou /; nemělo] nentého liera y vepsána se znaménkem vsavky; u písmene h posledni dílek radován, aby vzniklo písmeno l 16 jísti] geiti 18 v tom] wtow; kusu] kuffu 19 na mě] namě y vepsáno se znaménkem vsavky 23 pravdy] pravdi; smětosti] fmeleleoti druhé e radováno 27 tak] slovo připsáno na levém okrají se znaménkem vsavky 28 na nynějšíe] nyníelým koncové m škrtnuto, nad ním nadepsáno e

5 Srov. deker Cum in nomnullis. In: Alberigo—Wohlmutz 2, s. 418: Cum in nomnullis mundi partibus quidam temerarie asserere praesumant, populum christianum debere sacrum eucharistiae sacramentum sub utraque panis et vini specie suscipere. 14 1 K 11,28. 16 1 K 11,26. 18 Srov. Glossa interlinearis ad 1 Cor. 11,26 ad verbum veniat.

i Čtenie v staré církvi svatě protivivie. Ale zajiště mnoho všetečně *činie* všichni ti, ješto sě na tom tak směle protivivie zákonu Božiemu, Panu Ježíšovi i jeho apostołom i staré církvi svatě a nejštie zpolehaji na nynějšie močné (!) a bohaté preláty a učené, chytré, ješto sú *zapomněli* pokory a života Pana Jezu Krista; to jest hrozná všetečnost, duši velmi *nebezpečná*, zavrci na tom Pana Jezu Krista, Boha i člověka, i jeho Čtenie, i jeho apostoły, starú církve svatú a nynějšiemu Sboru pokrytému věřiti; kdežť jest ta bláznivá všetečnost, tu jest *nebezpečně* a neřádně doufanie do sebe nebo v lidi nebo v moc neb v sílu neb v sbožie světa. Ale my *chceme-li* tuto neb jinú pravdu Boží věsti a ji sobě i k jiným k spasení prospievati, tehdy nemie v koho jiného než v samého Boha nám naději položiti, nebť sě jie vešken svět protiví; protož, ó Pane Ježíši, uřamť já tobě, žeť jest to tvé jedhánie, což (!) protivníci tvé pravdy všetečností bláznivú nazývaji etc.

Druhý kus tu jest položen, že „netoliko pod způsobů chleba, ale i pod způsobů vina lidem lajkóm podávají také i po večerí nebo po jiném jídle a že má tak přijímáno býti; to neustupně jistie proti chvá-
D 162r lenému obyčejí kostela | a rozumně potvrzenému.“

Z toho kusu najprv rozomien, že sě to o mně a o jiných die, že dáváme zjevně Božie tělo pod chlebeni způsobů a Boží krev pod vinnú způsobů obecnému lidu. To znám, že to vedem, a tak lidem podáváme podlé zákona Božieho. Ale druhé že sě tu die o nás, bychme my po večerí tu velebnú svátost pod oboji způsobů lidem dávaji a že bychme to vedli a jistili, aby po večerí to obě bylo dáváno, jako jest Pán Ježíš po večerí dával. Ale proti tomu odpověd slyšie všickni věrní křesťané, žeť sem já toho nikdy nevedl, by jakožto Kristus dával po večerí pod

50

45

40

35

30

55 oboji způsobů, by též po večerí i ještě mělo obě dáváno býti lidem [po večerí]. Aníž sem já kdy komu dával tak po večerí, aníž viem koho, by to vedl, učil nebo tak obě po večerí dával. A k tomu na svědecvie dokládám sě toho lidu, ješto dávno a ustavičně chodí ke mně na kázanie, jimžto na kázání často činil sem zmienu, a o důvody, že obci má tak dávána býti Božie krev z kalichu; a nikdy sem na to jich nevedl, aby po večerí obě přijímali, neb by tak mělo býti, ani kdy sú oni to ote mne slyšchali. Neb toto viem z řeči svatého Augustina: Dobře jest ustavenie a řádný obyčej, aby lidé věrní ráno súc lačni, stíežliví hodně k té velebné svátosti sě připravovali, ale ne po tělesném jedení neb pití, leč v nůzi, v nemoci, kdež by bylo veliké potřebě. Aníž kto móż dověsti, bych já to vedl, aby po večerí měla dávána býti těla svátost lidem pod oboji způsobů.

Kterakžto tehdy jest, že ten Sbor konstanský, ješto sě činí svatým a svatú církvi a tak chce (!) nazýván býti, chtě potupiti přijímanie Božie krve v obci, klade sobě za založenie tu křivdu, alež bychme toto tížto my vedli, by ta svátost s oboji způsobů měla po večerí | dávána
70 býti. Mním, že z nenávisťi, otsavad z Pralvy jsú, tu lež sobě zamysli. Ale sú-li můdři v tom Sboru konstanském, neměli by tomu tak lechce věřiti, až by druhú stranu slyšěli, protož poněvadž důvody a potupenie proti přijímaní Božie krve z kalichu lidem zakládaji na křivdě a na lži, kto jich potupem neb jich důvodem, kterážto proti pravdě vedl, chce věřiti, kterak ten Sbor nemož poblúdití a svatě všěcko ot Ducha svatého věsti, kterak jemu na všem máme věřiti, a což (!) oni řkú, za viertu mieti. Protož to potom sě klade v tomto potupení a položení proti přijímaní Božé krve v obci, do toho do všeho jest zlé domněnie.

75

70

65

60

55

80

Potom v tom potupení a položení stoji, že bychme to neustupně vedli proti obyčejí chvály hodnému kostela a rozumně potvrzenému. K tomuť *odpoviedám*, že jestli neustupně věsti něcco všetečně z pýchy, něcco nepodobného jednatí a v tom sě utvrditi, acť pevným toho tžádám

55 po večerí] pověry; po večerí?] pověri 56 Aníž těsně před A je radováno a za slovem Aníž následují štrnitá slova ~~wiem~~kebe; komu] za písmenem k radováno jedno písmeno; po večerí] pověri 57 po večerí] pouceřý 58 chodí] chody 60 po večerí] pověri 64 jedni] giedeni 65 móż] mʒ 66 po večerí] pouceři 68 Kterakžto] předchází červené znaménko ¶; tehdy] tehdi; sě] ře slovo připsáno na levém okraji se znamenkem vsůky 71 měla] mila e připsáno na dolním okraji textu pod písmenem i; po večerí] pověry 77 všecko] w'čko 78 řkú] řkau a radováno; za... 79 mieti] ¶ mieti ¶ zawiernu slovosled upraven podle vložených znamének 79 potupeni] potupenie koncové e štrnitato 82 chvály] chwa na pravém okraji připsána slabika ly se znamenkem vsůky; potvrzenému] potwze 83 odpoviedám] odpowídam

43 Srov. Alberigo-Wohlmuht 2, s. 418: ... et non solum sub specie panis, sed etiam sub specie vini populium laicum passim communicent, etiam post coenam, vel alias non ieiunium, et communicandum esse pertinaciter asserant, contra laudabilem ecclesiae consuetudinem, rationabiliter comprobatam ...

62 Srov. níže s. 100, ř. 262 Aurelius Augustinus Ad inquisitiones Januarii liber primus, seu Epistola LIV, c. VI, § 8, MPL 33, col. 203: Narnque Salvator ...

sě čini svatým a tak chce ote všech nazýván býti, jsa najtěžší protivník spasení lidského. Od takového tehdy kostela ten obyčej o přijímaní té svátosti toliko pod jednu první způsobu lidem není rozumné, ale nezumné proti Bohu uveden, a což jest proti Bohu i proti jeho Čtení, nemá děno býti za zákon dobrý, ale za zákon zlý, protivný zákonu Božímu, jako die svatý Pavel: „Vídím jiný zákon na mých údech, jenž se protiví zákonu myslí mé.“ A prorok Isaiáš die: „Běda vám, ješto činíte zákony nepravé.“ Protož ten zlý zákon a zlý proti Bohu obyčej uvedený slušie všem věrným potupiti, a ne k své toliko libosti, ale k Boží vůli změnití a k svému spasení, protož mohu říci, že ten obyčej jest svatokrádež, jakož již napřed řečeno, není to bludné, jakož ten Sbor vede tu dále v své řeči, ale jest velmi slušné ten obyčej svatokrádežem nazývati etc.

445 / Dále v svém tom potupení die ten Sbor: „A kteří to neustupně jistie, jakožto kacíři mají súzení býti.“ To jest kteří nechtie ustúpiti dávání té svátosti lidem pod obojí způsobu podle Čtenie a pravého vedenie prvníe a staré cierkve svaté, a proti tomu kteří by s nimi nechťeli držeti jich zlého obyčejě za zákon proti Božímu zákonu, aby ten byl přinucen jich obyčej držeti proti Čtení Božímu; a tak se tu chytě miení pod jich řeči, že ktož by chěl podle Čtenie zpravovati a zlého obyčejě proti Čtení nechati, aby jej měli za kacíře a tak aby byl přinucen takový, aby nechajě Čtenie proti Čtení jich obyčej držal, a nechťeli-li by toho učiniti, aby nad nimi těžčě a ukrutně bylo pomstěno | skrzě biskupy, officialy a jiné úředníky všudy po královstvích neb po jiných zemích, 455

432 ote všech] otevřích *druhá literatura* e *vepsána ininterlineárně se znamenkem vsavky* 433 tehdy] tehdi, kostiel] kofetela; o přijímaní] o *vepsáno se znamenkem vsavky* 434 nezozumně] nezozumníe *první literatura* 438 Isaiáš] yfayvas, činite] čvrite 439 zákony] zakoni; proti] protiv 441 spasení] [p]aleni; protož... řeči] *slova* mohu *trzezcy připsána na pravém okraji se znamenkem vsavky*; v *textu za slovem* protož *znamenko vsavky a za nim škrtitno slovo řečy* 442 jakož?] akoz 446 kacíři] kacíře; súzení] *luzuzeny písmena za zřejně radována* 449 přinucen] *zřinnica na začátku slova přepsáno z na p* 450 držeti] držicy *litera e vepsána se znamenkem vsavky*; se... miení] *řečičy* v *textu poslední písmeno e škrtitno; slovo tu připsáno na levém okraji se znamenkem vsavky na okraji i v textu* 453 a... by] *anechteli* lyby 454 těžčě] *tiezcoie posledni literatura i radována* 455 všudy] *wfudy druhá literatura* [*vepsána dodatečně*; jiných] *gynich*

437 Ř 7.23. 438 1z 10.1. 442 Srov. Alberigo–Wohlmuth 2, s. 419: Quapropter dicere, quod hanc consuetudinem aut legem observare, sit sacrilegum aut illicitum, censeri debet erroneum... 445 Srov. Alberigo–Wohlmuth 2, s. 419: ... et pertinaciter assertes oppositum praemisarum, tanquam heretici arcendi sunt... 452 Srov. Alberigo–Wohlmuth 2, s. 419: ... tanquam haeretici arcendi sunt et graviter puniendi per dioecesos locorum, seu officiales eorum, aut inquisitores haereticae pravitatis, in regnis seu provinciis, in quibus contra hoc decretum aliquid fuerit forsas attentatum aut praesumptum, iuxta canonicas et legitimas sanctiones, in favorem catholicae fidei, contra haereticos et eorum fautores salubriter administrantur.

460 kdežto proti jich vyřknutí kto by chěl jinak věsti. A tak ten nynější Sbor tu, kdež by se měl s starú svatú sjednati a též podlé Čtenie věsti o dávání té svátosti lidem pod obojí způsobu i o jiných kusých jakožto stará cierkev svatá, tu pak to ona jest vedla řádně podlé Boha i jeho Čtenie, tento Sbor se tomu protiví a kazí to. A kteří by chťeli věsti též, jako stará cierkev svatá vedla jest, aby ti byli odsuzeni i potupeni, aby nad nimi bylo pomstěno jakožto nad kacíři. A v tom Sboru jsúc najvěččí svatokupci, smilníci, nepotupují ani odsuzují svatokupectvie ani smilstvie ani jiných hřečohů z *zjevnic* ani pychy ani lakomstvie. Ó, kterých sme časův dočekali, že jako když Božie pravda bývala potupována, otsuzována, to ji již otsuzují a potupují za kacíerstvie, protož nemieř div, že týž Sbor otsúdíl jest nepravě spravdivého člověka Mistra Jana Husi na ohen, proto že je pravdu z Božieho zákona pýchu, svatokupectvie, smilstvie i jiné hřechy kněžské, a té pravdy nechěl jest ustúpiti – až do smrti. Protož sú ho odsúdili na ohen jako kacíře, a on jest skřtě to ač bohda došel koruny mučednické (!). Ale běda těm, ješto sú vinni tú nevinu krví, jakož tehdy neslušie věřiti tomu Sboru na tom, že sú tak spravdivivého a nevinného člověka proti Boží pravdu na smrt odsúdili, křtíve svědky proti němu vedli jakžto proti Zuzaně a mnoho sú mu bludných artikulův lživě připsovali, hledajíc podobně příčiny jeho smrti, a nemohli sú mieti, než moc svú sú nad ním ukázali; takéž i na jiných *mnohých* kusých neslušie jim věřiti. A zvlášťe na tom, že potupují dávání Božie krve z kalichu pod způsobu vína lidem podle Čtenie, neb sú se nevzdědali na skale Pána Jezuu Krista, ale na piesku morském, neb v svém potupování nepravém nemohú mieti založení z zákona Božieho ani pevných důvodův, aniž na tom <> *starými* svatými mohú se sjednati, neb | naposledy ten Sbor D 170r

456 vyřknutí] *wřikeny*; nynější] *nyrietly* 457 s stani] *lfaru první* [*radováno*; sjednatí] *jednatí* *litery* *le škrtitny a na levém okraji připsáno* [*ge s ohraničením červenými čarami* *nahoře i dole a se znamenkem vsavky* 458 o?... 459 kusých] *ogynich* *kufliech* 459 táhčě] *následující jedna radována literatura podobná literě e* 464 z *zjevnic*] *zz ievnich mezi písmeny z-i háček* 465 dočekali] *docezekali* *poslední tři písmena na řádku radována a přes ně přepsáno cze* 467 kacíerstvie] *kaciertwie*; odsudil] *oftudy* 468 Husi] *Hully*; na ohen] *náhen o nadepsáno bez znamenka vsavky*; je... 469 kněžské] *nejasné mislo, pisar se v textu zřejně dopustil omise* 470 pravdy] *pravdi* 472 tehdy] *tehdi* 474 jakžto] *jak-to z vepsáno bez znamenka vsavky*

475 Srov. Da 13. 479 Srov. Mt 7.24-27.

dává moc všem biskupům, prelátům, kniežatům, svěcké ruce i duchovní, aby každého, ještě chce Boží zákon držeti, Božie tělo i krev, jako Kristus ustanovil, přijímati a jich antikristvie potupovati a toho nechťli by ostati, aby je za kacieř jímali, otsuzovali a na smrt potupovali. Protož, Pane Ježíši, daz svým věrným, aby se na tu jich moc (!) neobrátili i se mnú hřešným, abychme se právě Božieho zákona dřěti až do smrti a jich antikriství tak chytřěmu a mocnému abychme se směti protiviti a je kazili a na tom abychme setrvali až do koncě a tak nebyli otlučeni královstvie nebeského, jehož rač nám dopomoci (!) a dáti je Pán milosrdný, Bóh Otec i Syn i Duch svatý, vše jeden Hospodin všemohúci. Amen i koneč (!), a nebo buď tak etc.

490

485

SEZNAM CITOVANÝCH MÍST

(Čísla odkazují na řádky v edicích B – O Boží krvi, Z – Zpráva, jak Sněm konstanský o svátosti večere Kristovy nařídil)

Bible	
Genesis	14,26 – B 153
5,29 – B 522	
Exodus	
12,7 – B 878	
19,20-25 – B 136, B 168	
24,1-2 – B 136, B 168	
Numeri	
23,24 – B 979	
2. Paralipomenon	
19,7 – B 24	
Příšloví	
9,1-5 – B 583	
Píseň písní	
1,12-13 – B 1160	
Izajáš	
2,2-3 – B 160	
10,1 – Z 438	
Daniel	
Kap. 13 – Z 475	
Matouš	
7,24-27 – Z 479	
20,16 – Z 132	
22,14 – Z 132	
25,1-13 – B 151	
26,26 – B 42, B 84, B 262, B 1677, Z 177, Z 408	
26,26-28 – B 8, B 1273	
26,27 – B 49, B 87, B 264, Z 179, Z 413	
26,28 – B 1371	
26,29 – Z 406	
26,30 – B 153	
Marek	
14,22-24 – B 8, B 1274	
14,24 – B 1371	
14,25 – Z 406	
Lukáš	
22,17 – B 1599	
22,17-20 – B 8, B 1273	
22,18 – Z 406	
22,19 – B 1598	
22,20 – B 1371	
22,39 – B 153	
Jan	
1,29 – B 900	
6,54 – B 350, B 361, B 378, B 395	
6,55 – B 389	
6,57 – B 389	
10,8 – Z 186	
15,1 – Z 412	
15,5 – Z 412	
19,34 – B 247	
21,16 – B 371	
21,17 – B 371	
Skutky apoštolské	
9,1-22 – B 716	
22,3-21 – B 716	
26,4-20 – B 716	
26,25 – B 418	
Řimanům	
2,11 – B 24	
7,23 – Z 437	
1. list Korintským	
11,21 – B 1495	
11,22 – B 1571	
11,23-25 – B 8	
11,25 – B 1371	
11,26 – Z 16, Z 296	
11,28 – B 407, B 1540, B 1617, Z 14, Z 239	
Efezským	
6,9 – B 24	

483 dáva] d dawpa první d radováno 489 antikriství] Antikristvie litera e škrtmua; protiviti] protivili písmeno l přepsáno na písmeno t 491 otlučeni] ot lučeny 492 Hospodin] hořpodyn

483 Viz výše s. 106, ř. 452 Alberigo–Wohlmuth 2, s. 419.